

Trævlekrone, *Lychnis flos-cuculi*

bliver 30–60 cm høj, har furet, ru stængel og smalle blade, de store rosenrøde blomsters kronblade er dybt delte med ulige store flige. Alm. på enge.

Trævlekrone 1851ff, *hovmod* 1688–1821, Falster, også om andre planter med røde blomster, *engnelli*ke 1786–93, *kukkerurt* 1834–70, *kukmandsblomme* Sønderjylland, *kukkemand*-rose VJylland – blomstrer, når gøg og stork er kommet: *storkeblomst* Sønderjylland, Thy, *stork-leger* VJylland, *storkenelli*ke Jylland; *pjalte-nelli*ke Jylland, *brudeslør*, -hår, -leger Jylland, *bryllupsrose* MJylland, *Vor Herres fingre* Vend-syssel vel overført fra engplanten gøgeurt (bd. 1), *silkeblomst*, -urt VJylland, Møn, Bornholm, *engsilke* Bornholm, *fløjlsblomst* VJylland; *tjære-urt*, -blomst, -bøtte, -kande, -stikke, forveksling med tjærenelli (Viscaria vulgaris) eller nellikerod (bd. 3), *chokoladeblomst* Sønderjylland, også om andre røde forårsblomster; *fandens* eller *Maries sengehalm* Falster, uvist hvorfor, *eng-trold* Angel, *gireblomst* Vestervig Jylland, opkaldt efter spiegel (s. 146), *mariemøller* Fyn, kronen har »mølle«form (1). – Færøerne: *ley-gingargras* 1700-t, måske af leyga (= bade) se nedenfor; *reyð akkuleya*, *akleya* = akeleje, hvis blomst denne flygtigt kan minde om (2).

LITTERATUR: (1) 689 1,912–15; (2) 751 103.

Storkeblomsten og gul iris blev lørdagen før St. Hans dag bundet i »midsommerkosten«(-buketten) (Sæd ved Tønder; 1).

På Færøerne har planten måske været anvendt som »parfume« i badevand, jf. navnet *leygin-gargras* (2).

LITTERATUR: (1) 161 1906/23:3122; (2) 751 103f.

Slanke trævlekroner · med flige som koraller *Niels Jeppesen* (1). Trævlekronen brammer · i blegrødt silkeflor *Jeppe Aakjær* (2). Du er et yndigt barn i din blegrøde kjole · med de flagrende frynser; du ligner en fe, · en lidt uartig fe, som er løbet af skole · til de blomstrende enge og grøfter, o ve, · hvor der er vand! *Valdemar Rørdam* (3).

LITTERATUR: 10 439b 16; (2) 1002 95; (3) 789q 50.

Klinke, *Agrostemma githago*

De indtil 90 cm høje, ranke, gaffeldelte stænger bærer store violetrøde blomster, de lange smalle bægerflige er længere end kronbladene.

Forhen et meget alm. og frygtet ukrudt i rug og hvede, men nu så sjælden, at den 1950 kun blev samlet ca. 40 steder til Botanisk Museum og rimeligvis helt vil forsvinde fra vor flora (1). »Jammerskade, at klintens ædelt formede kalk og varme lød nu kun sjældent øjnes i vort «orn Christian Elling» (2).

Klinke o. 1300ff (klintæ), 1520ff klet, beslægtet med klint = skraent (jf. klit), på Bornholm kaldes planten *klitte* 1804ff, men oprindelig vel betegnelse for et slagredskab (børneleg med de store langstilkede frøhuse), sml. svensk dialektord klinta = hamre, slå løs på (3); i stednavnet Klintager 1777–78 og Klintagre 1778–80 i Sønderjylland. *Bondenelli*ke 1648–1793, *klintenelli*ke Thy, Fyn, *rugblomst* Birkholm ved Tåsing, *fandens* røde øjne NSjælland (4). – Færøerne: *klintin* (5).

LITTERATUR: (1) 654 67,1962,29; (2) 213 90; (3) 854 22,1960,3f; (4) 689 1,40f; (5) 751 95; 148 5,208, 600.

UKRUDT, TALEMÅDER,

»KLINTEN BLANDT HVEDEN«

Klinken blev sikkert indslæbt med urent sæde-korn (hvede) allerede i stenalderen, dvs. samtidig med kornavbens begyndelse i Danmark. Kapsel og frø er fundet fra romersk jernalder (1).

Siden 1300-t bliver planten i litteraturen ofte forvekslet eller blandet sammen med Giftig Rajgræs (bd. 1, sml. nedenfor), der også optræder som sædukrudt og har giftige frø. »Klinke« blev ensbetydende med ukrudt og frøafrensning overhovedet; klintet = befængt med ukrudt (2), sml. *kornblomst* bd. 4.

Det var et almindeligt forsommerarbejde at luge klinter af hveden. 12/4 1631 skriver Christian IV til lensmanden på Frederiksborg, at ladegårdsfogeden skal lade drenge og piger luge klinter af byg og kaste dem i en kurv på armen.

En lang række ordsprog og talemåder gælder dette ukrudt, som trods alt tilskrives en vis værdi:

Ofte vokser klinke efter hvedesæd (1506; 3);

Overfor: Klinke. (ES).